

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 25.1.2012
Sayı: 220

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve Gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 25/01/2012

Prof. Dr. Aydın AYAYDIN

İstanbul Milletvekili

A. Ayaydin

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tek Komisyon	Sağlık, Aile, Gençlik ve Spor Bakanlığı			
Ek Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih: 22.2.2012		E. No: 2/360		
Yan. Uzm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	Gn. Sek.
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
TBMM BAŞKANI	<i>[Signature]</i>			

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin en büyük problemlerinden biri kayıtdışı ekonominin büyüklüğüdür. Gelişmiş ülkelerle kıyaslanmayacak düzeyde olan kayıtdışı ekonomiye ilişkin olarak son on yılda yeterli mesafe alınamamıştır. Bunun içindir ki, vergi gelirlerimiz büyük ölçüde harcama üzerinden alınan dolaylı vergilerden oluşmaktadır. Nitekim, 2012 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde 301 milyar TL olarak öngörülen vergi gelirlerinin kompozisyonuna baktığımızda bu tutarın 86,7 milyarının gelir üzerinden; 7 milyarının servet üzerinden ve geri kalan 207 milyarının ise harcama üzerinden alınacağını görmekteyiz. Yine örneğin, 2012 yılı bütçesinde öngörülen beyana dayalı gelir vergisi toplamı sadece 3,5 milyar TL'dir. Bu tutar öngörülen vergi gelirlerinin yaklaşık %1,25'ine tekabül etmektedir. Kayıtdışı ekonominin sonucu olan bu durum, maalesef ülke olarak vergi sistemimizin ne kadar sorunlu olduğunu da gözler önüne sermektedir. Şüphesiz bu durum dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olma iddiasındaki ülkemize yakışmamakta ve en kısa sürede kapsamlı, çağdaş ve adil bir vergi reformuna ihtiyaç bulunmaktadır.

Bununla birlikte, halihazırdaki gelir vergisi sistemimizde acilen çözülmesi gereken bazı hususlar da bulunmaktadır. Nitekim bu sorunları bir an önce çözmek adına bu kanun Teklifi düzenlenmiştir.

Vergi teorisinde ödeme gücüne ulaşma açısından 4 teknik uygulanmaktadır. Bunlar : asgari geçim indirimi, ayırma prensibi, artan oranlılık ve muafiyet/istisna uygulamalarıdır.

Ülkemizde asgari geçim indirimi şu an sadece ücret geliri elde eden mükelleflere uygulanmaktadır. Oysa ödeme gücüne ulaşma tekniklerinden biri olan asgari geçim indiriminin yıllık beyanname veren mükelleflere de uygulanması hem kapsamı genişleterek adil bir vergilemeye, hem de beyanname vermeyi teşvik ederek kayıtdışılığın önüne geçilmesine hizmet edecektir.

Yine, ödeme gücüne ulaşmada kullanılan bir diğer yöntem olan ve emek gelirlerinin gözetilmesine, sermaye gelirlerine göre daha az vergilendirilmesi gerektiğine dayanan ayırma prensibi de ülkemizde tam anlamıyla uygulanmamaktadır. Zira 5479 sayılı Kanunun 1. maddesiyle 1.1.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yapılan değişiklikle, gelir vergisinde iki ayrı tarife uygulamasına son verilmiş, ücret gelirleri ile diğer gelirler arasındaki

ayırım kaldırılmış, tek tarife uygulamasına geçilmiştir. Söz konusu düzenlemede, ücret dışındaki gelirler için % 20 olan başlangıç vergi oranı %15'e düşürülerek ücretlilerle bir eşitlik sağlanırken; ücretlilerin 78.000 TL'ye kadar %30 olan vergi oranı %35'e çıkarılmıştı. Ancak Anayasa Mahkemesi 15.10.2009 tarihli ve E. 2006/95, K.2009/144 sayılı kararı ile ücret gelirlerinde 78.000 TL'ye kadar %30 olan vergi oranının %35'e çıkarılmasını ayırma prensibine aykırı bularak iptal etmiş ve ücret gelirlerinin ücret dışında elde edilen gelirler ile aynı oranda vergiye tabi tutulması ve hiçbir önlem alınmadan ücrette azalmaya neden olacak şekilde yükseltilmesinin, "adalet" ilkesini zedeleyeceğini belirtmiştir.

Ancak iptal sonrası yapılan kanuni düzenleme, Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinde belirtilen hususları karşılamamış olup halen ücret gelirleri aleyhine vergileme devam etmektedir. Oysa adil bir vergileme için ayırma prensibinin tam olarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Gelir vergisi tarifesi basitleştirilerek vergi oranları hem ücret gelirleri, hem de ücret dışı gelirler için aşağı çekilmek suretiyle vergi yükü azaltılması, verginin tabana yayılması yönünde adım atılması gerekmektedir. Nitekim ülkemizde kurumlar vergisi oranının %20 olduğu dikkatten kaçmamalıdır.

Öte yandan, halihazırda sigorta kuruluşlarından ve sandıklardan alınan bireysel emeklilik sistemi ve benzeri ödemelerde ödemenin tamamı vergiye tabi tutularak, sadece anaparanın getirisi değil; mükellef tarafından ödenen primler de yani anaparanın kendisi de vergilendirilmektedir. Bu şekilde sürdürülen uygulama sonucunda pek çok yurttaş ödediği anaparanın da vergisini ödemek zorunda bırakılarak mağdur edilmekte, yargı makamlarına pek çok ihtilaf aksetmektedir.

Ayrıca, enerjide verimlilik sağlamak ve maalesef artık bir ülke gerçeği haline gelen depremlere hazırlıklı olmak amacıyla deprem ve ısı yalıtımı harcamalarının vergi sistemimizde şu anda yer alan uygulamalar paralelinde gider olarak indirilebilmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede, bu kanun teklifi hem acil sorunlara çözüm üretecek, hem de gelir vergisi sistemimizi daha adil, daha çağdaş kılarak kapsamlı ve sağlıklı bir vergi reformuna da önayak olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Yapılan düzenleme ile halihazırda yalnızca ücret gelirleri için uygulanmakta olan asgari geçim indirimi, yıllık beyannameyle bildirilecek gelir unsurları için de getirilmektedir.

Böylelikle vergilendirmede ödeme gücü ilkesi, ücretlere ilave olarak gelir vergisine tabi olan ve beyanname ile bildirilen kazançlar için de gözetilmektedir.

Ayrıca, asgari geçim indirimi hakkının yıllık beyanname ile bildirilen gelirler için de uygulanacak olması beyanname vermeyi teşvik etmek suretiyle kayıtdışı ekonomiyi azaltma işlevi de görecektir.

Madde 2- Bireysel emeklilik sistemi ve diğer sigorta ve sandıklardan yapılan ödemelerin tamamı menkul sermaye iradı kabul edilerek vergiye tabi tutulmaktadır. Ancak yapılan ödemeler yalnızca getiriden değil, o getiri sağlayan anaparadan da oluştuğundan kişilerin anaparaları da anaparanın getirisi gibi vergiye tabi tutulmaktadır.

Vergi teorisine aykırı olan bu hususa diğer uygulamalarda rastlanılmamaktadır. Örneğin; DİBS'lerin itfa tarihinde yapılan ödeme tutarı değil, elde edilen faiz geliri vergiye tabi tutulmaktadır.

Yapılan düzenleme ile gerek bireysel emeklilik sistemi kapsamında yapılan gerekse de diğer sigorta ve sandıklar tarafından yapılan ödemelerde anaparanın vergilendirilmesinin önüne geçilmektedir.

Madde 3- Gelir Vergisi teknik olarak kişiselleştirebilir vergilerdendir. Bu özelliği sayesinde kimi indirimler yoluyla çeşitli sosyal ve ekonomik yararların sağlanması mümkün olmaktadır. Gelir vergisinin bu özelliği de dikkate alınarak öncelikle mükelleflerin ikametgah olarak kullandıkları konut için yapacakları ısı yalıtımı harcamalarının indirim konusu edilmesine imkan tanınarak bu harcamaların yapılması teşvik edilmektedir. Böylece enerji verimliliğinin sağlanmasına da katkı sunulmaktadır. Aynı ilkelerden hareketle ülkemiz açısından bir gerçek olan ancak Devletin çoğu zaman yetersiz kaldığı depreme karşı binaların güçlendirme faaliyetlerinin mükellefler tarafından yapılması teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

Bu indirimlerin gelir vergisinin konusuna giren kazanç veya iratlardan yıl içerisinde indirim konusu edilmesi halinde mükerrer indirim engellemenin amacıyla ayrıca beyanname üzerinden indirim engellenmek istenmiştir.

Ayrıca, maddenin bu teklifle değiştirilmeden önceki halinin parantez içinde yer alan ve Kanunun mükerrer 121 inci maddesinde düzenlenen vergi indirimine atıf yapan hükmüne bu maddenin yürürlükte olmaması nedeniyle tekrar yer verilmemiştir.

Madde 4- Yapılan düzenleme ile halihazırda aynı oranda vergilendirilen ücret gelirleri ile ücret dışı gelirler birbirinden ayrılarak, emek gelirlerinin %20 oranında daha az vergilendirilmesi sağlanmaktadır. Böylelikle 5479 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe ilişkin Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararının da gereği tam olarak yerine getirilmektedir.

Yine, gelir vergisi tarifesi basitleştirilerek oranlar hem ücret gelirleri, hem de ücret dışı gelirler için aşağı çekilmektedir. Böylelikle vergi yükü azaltılarak, verginin tabana yayılması yönünde adım atılmaktadır. Nitekim kurumlar vergisi oranının %20 olduğu da dikkatten kaçmamalıdır.

Tarife dilimlerindeki matrah tespitinde ülkemizdeki yoksulluk sınırı esas alınarak, ilk dilim matrahı 12.000 TL olarak belirlenmiştir. Zira ülkemizde yoksulluk sınırı aylık 1.000 TL olarak öngörülmektedir.

Madde 5- Teklifin yürürlük maddesidir.

Madde 6- Teklifin yürütme maddesidir.

193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 32 nci maddesinin beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir."

"Gelirlerini yıllık beyanname ile beyan eden gelir vergisi mükellefleri de yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinden asgari geçim indiriminden yararlanır. Yıl içinde indirimden yararlanan mükellefler yıllık beyanname üzerinden ayrıca bu indirimden yararlanamaz."

Madde 2- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 76 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Menkul kıymetin kuponlu veya kuponsuz olarak satılması, iştirak hisselerinin devir ve temliki, menkul kıymetler ile iştirak hisselerinin tamamen veya kısmen itfa olunması karşılığında alınan paralarla itfa dolayısıyla verilen ikramiyeler ve bireysel emeklilik sistemi kapsamında yapılan anapara ödemeleri ile diğer sigorta şirketleri ile sandıklar tarafından yapılan anapara ödemeleri menkul sermaye iradı sayılmaz."

Madde 3- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"2. Beyan edilen gelirin % 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları ile mükellefin ikametgah olarak kullandığı gayrimenkul ile ilgili olarak yapmış olduğu ısı yalıtımı ve deprem harcamaları (Bu harcamaları gider olarak indirmiş olan mükellefler, aynı harcamalarını bu hükümden yararlanarak matrahlarından indiremezler)."

Madde 4- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gelir vergisine tabi gelirler aşağıdaki şekilde vergilendirilir.

2012 YILI ÜCRET GELİRLERİ	
12.000 TL'YE KADAR	% 12
24.000'NİN 12.000 TL'Sİ İÇİN 1.440 TL, FAZLASI İÇİN	% 16
56. 000'NİN 24.000 TL'Sİ İÇİN 3.360 TL, FAZLASI İÇİN	% 20

2012 YILI ÜCRET GELİRİ DIŞINDAKİ GELİRLER	
12.000 TL'YE KADAR	% 15
24.000'NİN 12.000 TL'Sİ İÇİN 1.800 TL, FAZLASI İÇİN	% 20
56. 000'NİN 24.000 TL'Sİ İÇİN 4.200 TL, FAZLASI İÇİN	% 25

Madde 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.